

Тапсырманы орындау уақыты – 120 минут

Тапсырма 1. Тест сұрақтары (әр дұрыс жауапқа 1 ұпайдан. Барлығы 25 ұпай.)

1. Қандай жер бедері жанартаулық емес?
A) Кальдера
B) Понор
C) Маар
D) Фумарола
E) дұрыс жауабы жоқ
2. Мұздықтар қай тау жүйесінде сақталған?
A) Аппалач
B) Копетдаг
C) Карпаты
D) Жартасты таулар
E) дұрыс жауабы жоқ
3. Қыста қандай аралдар аумағында қар жамылғысының тереңдігі көбірек болады?
A) Солтүстік Курил аралдары
B) Бафиннің жері
C) Франц Йозеф жері
D) Врангель аралы
E) дұрыс жауабы жоқ
4. Қазіргі мұсылман билеушілерінің көпшілігінің жерлерін, сондай-ақ кейбір мұсылман емес елдерді (Византия, Цейлон, Қытай) аралаған араб саяхатшысын атаңыз.
A) Аль-Бируни
B) Ибн-Баттута
C) Марко Поло
D) Олеарий
E) дұрыс жауабы жоқ
5. Төмендегі өзендердің қайсысы Солтүстік Мұзды мұхитқа құяды?
A) Анадырь
B) Виллой
C) Маккензи
D) Юкон
E) Ніл
6. Лена өзеніне жақын жерде сағалық сулардың орташа жылдық ағысы секундына 17000 м^3 құрайды. Бұл өзеннің жылдық ағынының мәні қандай?
A) 5
B) 53
C) 536
D) 5360
E) 53600
7. Қандай үш елде халықтың көпшілігі бірдей әлемдік дінді ұстанады?
A) Бутан, Малайзия, Непал
B) Болгария, Греция, Румыния

- C) Египет, Замбия, Мали
- D) Индонезия, Бруней, Мьянма
- E) Греция, Индонезия, Малайзия

8. Шу өзенінің Ыстықкөлден ағып кетпейтінін кім анықтады?

- A) А.Шренк
- B) П.Семенов
- C) Ш.Валиханов
- D) С.Карелин
- E) С.Берг

9. Дүниежүзілік мұхит суы АҚШ-тың қай штатын шайып кетпейді?

- A) Массачусетс
- B) Техас
- C) Мэн
- D) Мэриленд
- E) Монтана

10. Көшкіннің пайда болуының ең аз маңызды факторы қандай?

- A) Өсімдіктің даму дәрежесі
- B) Суға төзімді жыныстардың жақын пайда болуы
- C) Беткейдің едәуір биіктігі мен көлбеуі
- D) Сулы қабаттар мен су өткізбейтін қабаттардың кезектесуі
- E) Барлық жауаптар дұрыс

11. Африканың төтенше шығыс нүктесі болып табылатын Кейп аумағында өсімдіктердің қандай түрі басым?

- A) Ылғал мәңгі жасыл экваторлық және тропикалық ормандар
- B) Субтропикалық құрғақ ормандар мен бұталар
- C) Тропикалық шөлдер
- D) Тропикалық саванна
- E) Тропикалық ормандар

12. Тынық мұхиттағы от сақинасына қандай жанартау жатпайды?

- A) Льюльяйльяко
- B) Пинатубо
- C) Фудзияма
- D) Котопахи
- E) Гекла

13. Аталған елдердің қайсысының территориясы Араб халифатының құрамына кірген?

- A) Хорватия
- B) Испания
- C) Греция
- D) Болгария
- E) Түркия

14. Табиғи жағдайда осы жерлердің қайсысында жүзгін, қылша, жыңғылды кездестіруге болады?

- A) Деште-Кевир
- B) Намиб

- C) Мохаве
- D) Сахара
- E) Калахари

15. Осы табиғи объектілердің қайсысына жоғары сейсмикалық қасиет тән?

- A) Сібір увалы
- B) Салайр жотасы
- C) Жалпы сырт
- D) Удокан жотасы
- E) дұрыс жауабы жоқ

16. Қар сызығының ең төменгі орташа биіктігі қандай ендікте орналасқан?

- A) 5° о. е.
- B) 10° с. е.
- C) 20° о. е.
- D) 30° с. е.
- E) 40° о. е.

17. Төмендегі тарихи-мәдени аймақтардың қайсысы Румынияда орналасқан?

- A) Эстремадура
- B) Валахия
- C) Калабрия
- D) Алентежу
- E) Адыгея

18. Тізімде көрсетілген аймақтардың қайсысы үшін қазіргі климаттың жылыну жылдамдығы минималды болып табылады?

- A) Антарктида түбегі
- B) Шпицберген
- C) Пасха аралы
- D) Солтүстік Якутия
- E) Камчатка

19. Даугавпилсті, Каунасты және Тартуды не біріктіреді?

- A) Бұл өз елдерінің бұрынғы астаналары
- B) Бұл өз елдеріндегі ең ірі порттар
- C) Бұл өз елдеріндегі халық саны екінші қалалар
- D) Бұл өз елдеріндегі титулды ұлттың минималды үлесі бар қалалар
- E) дұрыс жауабы жоқ

20. Төмендегі жағдайлардың қайсысында (басқалары тең) Бискай шығанағының жағалауында толқынның ең жоғары биіктігі байқалады?

- A) Қаңтар айында жаңа айда
- B) Шілде айында жаңа айда
- C) Айдың соңғы ширегінде шілде айында
- D) Айдың бірінші ширегінде қаңтарда
- E) дұрыс жауабы жоқ

21. Тізімделген әкімшілік облыстардың қайсысында ірі қала әкімшілік орталық емес?

- A) Каталония
- B) Тарту

- С) Ольстер
D) Уэльс
E) Басктер елі

22. Гаруа қай екі елде байқалуы мүмкін?

- A) Мозамбик және Танзания
B) Чили және Перу
C) Танзания және ОАР
D) Франция және Испания
E) Ресей және Қазақстан

23. Егер жер бедерінде ұзындығы 23,5 км болатын сызық жер бедерінің жоспарында ұзындығы 9,4 см кесіндімен бейнеленсе, жер бедерінің масштабы қандай болады?

- A) 1:5000
B) 1:50 000
C) 1:25000
D) 1:250 000
E) 1:2500000

24. 2017 жылы Қазақстанда 379 мың адам дүниеге келді, 141 мың адам қайтыс болды. Табиғи өсім 238 мың адамды құрады. Жалпы тұрғындар саны 16 911,9 мың адам. Туылу, өлім және табиғи өсімнің көрсеткіштерін есептеңіз.

- A) 37,9‰, 14,1‰ және 23,8‰
B) 22,4‰, 8,3‰ және 14,1‰
C) 0,63‰, 0,59‰ және 0,04‰
D) 23,8‰, 14,1‰ және 9,7‰
E) 24‰, 9,4‰ және 14,6‰

25. Қазақстан территориясында қанша минералды бұлақ көздері зерттелді?

- A) 100-ден жоғары
B) 200-ден жоғары
C) 300-ден жоғары
D) 400-ден жоғары
E) 500-ден жоғары

Тапсырма 2. (әр дұрыс жауапқа 1 ұпайдан. Барлығы 10 ұпай.)

Сәйкестікті анықтаңыз *пайдалы қазбалар – кен орны – орналасқан мемлекет*

Пайдалы қазбалар	Кен орны	Мемлекет
A) алмаз	1) Шанси	I) Қазақстан
B) табиғи газ	2) Газли	II) ОАР
V) боксит	3) Теңіз	III) Өзбекстан
Г) көмір	4) Уэйпа	IV) КХР
Д) мұнай	5) Кимберли	V) Австралия

Тапсырма 3. Сипаттама бойынша табиғи объектіні анықтап, қосымша сұрақтарға жауап беріңіз. (Табиғи нысанды анықтағаны үшін – 2 ұпай, елдерді анықтағаны үшін – 2 ұпай, климат шарттары және ауа райы тәртібін анықтағаны үшін – 2 ұпай, Түсіндіргені үшін - 2 ұпай. **Барлығы 8 ұпай**).

2020-2021 оқу жылының аудандық олимпиадасы географиядан теориялық тур тапсырмалары
10 сынып (dagyn112)

Парагвай өзенінің жоғарғы жағының тектоникалық ойпатында батпақты ойпат орналасқан. Мамандардың пікірі бойынша, бұл құрлық телімі Жер экожүйесінің тұщы су қорының мол қорын құрайды. Бұл аймақтың қазіргі ландшафттарына тропикалық ормандар, каатинга, сулы-батпақты жайылымдар және әдеттегі саванналар кіреді. Ылғалды маусым кезіндегі су тасқыны бұл аймақты үлкен батпақты көлге айналдырады. Қуаңшылық кезінде ландшафт өзгереді: батпақтарды шөптер қаптап, өзен салалары бұрмаланады, сортаңдар, құм қайраңдары және шөпті аумақтардың алмасуы байқалады. Өртекті ландшафт әртүрлі кең көріністердің пайда болуына себепші болады. Бұл нысан ЮНЕСКО ұйымының Дүниежүзілік мұра тізіміне кіреді. Ол қандай елдерде орналасқан? Әртүрлі ландшафттар қандай климат типінің шарттарына сәйкес құрылады? Жыл мезгілдері бойынша ауа райының тәртібі қандай және оны қалай түсіндіруге болады? Адамзат және оның әрекетінің табиғат нысанына әсері байқалады ма?

Тапсырма 4. Қазақстанда 85 022 өзен бар, оның ішінде 84 694 – ұзындығы 100 км дейін, 305 – 500 км дейін, 23 – ұзындығы 500 – 1000 км жоғары. Төмендегі келтірілген сипаттамалар бойынша республикамыздың қандай өзендері жайында айтылғанын анықтаңыздар? (Әр дұрыс жауапқа 1 ұпайдан. **Барлығы 7 ұпай**).

№ п/п	Өзен атауы	Сипаттама
1	.....	Өзен - Қырғызстан мен Қазақстан жерінде ағып жатыр. Ұзындығы - 661 км, ал оның су жиналатын алабы – 52 700 км ² . Қаракөл және Үшқоша өзендері қосылған жерден басталады. Өзен төменгі ағысында Мойынкүм құмдарында тартылып қалады.
2	.....	Ақтөбе және Қостанай облыстарындағы өзен, Торғай өзенінің оң жақ саласы. Өзеннің ұзындығы 593 км, су жиналатын алабы шамамен 32 мың км ² . <u>Мұғалжар тауының</u> шығыс беткейіндегі бұлақтардан басталады. Өзеннің жоғарғы ағысында тұщы, ал төменгі ағысында ащы су байқалады.
3	.....	Қазақстанның Қарағанды және Павлодар облыстарында ағады. Өзен төменгі ағысында Қарасу деп аталады. Ұзындығы – 502 км, су жиналатын алабы 15,9 мың км ² . Өзен бастауын Қушоқы тауының батыс бөлігінен 20 км де орналасқан Қазақ ұсақшоққысынан алады. Ертіс алабындағы Шығанақ көліне құяды.
4	.....	Балқаш көлі алабына жататын өзен. Ұзындығы – 417 км, су жиналатын алабы – 9,4 км ² . <u>Жетісу Алатауының</u> солтүстік беткейіндегі мұздықтардан басталып, әртүрлі табиғат зоналары арқылы ағып өтіп, Балқаш көлінің шығыс бөлігіне құяды.
5	.....	Қазақстанның батысында орналасқан дала өзені. Шығыстан батысқа қарай бағытталған және Жайық өзенінің сол жағында орналасқан. Мұғалжар тауларының етегінен басталады. Ұзындығы – шамамен 800 км, су жиналатын алабы 31 500 км ² .
6	.....	Іле өзенінің сол жақ ірі саласы болып табылатын, Қазақстан Республикасының Алматы облысындағы өзен. Бұл өзенде Үлкен Алматы каналы басталатын, Бартоғай су қоймасы салынған.
7	.....	Өзеннің көп бөлігі ішкі Арал – Каспий ағынсыз алабына жатады, кейбір жаңбырлы жылдары ағыстың бөлігі Есіл өзеніне құяды. Қызылтас тауының батыс сілемдерінен басталып, Теңіз көліне құяды. Өзеннің ұзындығы – 978 км, су жинау алқабы - 58,1 мың км ² .

БАРЛЫҒЫ: 50 ұпай

**РАЙОННАЯ ОЛИМПИАДА 2020-2021 УЧЕБНОГО ГОДА
ЗАДАНИЯ ТЕОРЕТИЧЕСКОГО ТУРА ПО ГЕОГРАФИИ
10 КЛАСС**

Время выполнения задания – 120 минут

Задание 1. Тестовые задания (1 балл за каждый правильный ответ. Итого 25 балла)

1. Какая форма рельефа не является вулканической?
A) Кальдера
B) Понор
C) Маар
D) Фумарола
E) нет правильных ответов

2. В какой горной системе сохранились ледники?
A) Аппалачи
B) Копетдаг
C) Карпаты
D) Скалистые горы
E) нет правильных ответов

3. На какой островной территории глубина снежного покрова зимой наибольшая?
A) Северные Курильские острова
B) Баффинова Земля
C) Земля Франца-Иосифа
D) Остров Врангеля
E) нет правильных ответов

4. Назовите арабского путешественника, посетившего земли большинства современных для него мусульманских властителей, а также некоторые немусульманские страны (Византию, Цейлон, Китай).
A) Аль-Бируни
B) Ибн-Баттута
C) Марко Поло
D) Олеарий
E) нет правильных ответов

5. Какая из перечисленных рек впадает в Северный Ледовитый океан?
A) Анадырь
B) Вилюй
C) Маккензи
D) Юкон
E) Нил

6. У реки Лена средний годовой расход воды в устье составляет 17 000 м³ в секунду. Какова величина годового объема стока этой реки?
A) 5
B) 53
C) 536
D) 5360

Е) 53600

7. В каких трёх странах большинство верующего населения исповедует одну и ту же мировую религию?

- А) Бутан, Малайзия, Непал
- В) Болгария, Греция, Румыния
- С) Египет, Замбия, Мали
- Д) Индонезия, Бруней, Мьянма
- Е) Греция, Индонезия, Малайзия

8. Кто установил, что р. Чу не вытекает из оз. Иссык-Куль?

- А) А.Шренк
- В) П.Семенов
- С) Ч.Валиханов
- Д) С.Карелин
- Е) С.Берг

9. Какой штат США не омывается водами Мирового океана?

- А) Массачусетс
- В) Техас
- С) Мэн
- Д) Мэриленд
- Е) Монтана

10. Какой фактор имеет наименьшее значение при формировании оползней?

- А) Степень развития растительного покрова
- В) Близкое залегание водоупорных пород
- С) Значительная высота и крутизна склона
- Д) Чередование водоносных и водоупорных слоев
- Е) Все ответы верные

11. Какой тип растительности преобладает на территории мыса, являющегося крайней восточной точкой Африки?

- А) Влажные вечнозелёные экваториальные и тропические леса
- В) Субтропические сухие редколесья и кустарники
- С) Тропические пустыни
- Д) Тропические саванны
- Е) Тропические леса

12. Какой вулкан не относится к Тихоокеанскому огненному кольцу?

- А) Льюльялььяко
- В) Пинатубо
- С) Фудзияма
- Д) Котопахи
- Е) Гекла

13. Территория какой из названных стран в прошлом входила в состав Арабского Халифата?

- А) Хорватия
- В) Испания
- С) Греция

- D) Болгария
E) Турция
14. В каком из этих мест можно в естественных условиях встретить джужгун, эфедру, тамарикс?
A) Деште-Кевир
B) Намиб
C) Мохаве
D) Сахара
E) Калахари
15. Для какого из этих природных объектов характерна наибольшая сейсмичность?
A) Сибирские Увалы
B) Салаирский кряж
C) Общий Сырт
D) Хребет Удокан
E) нет правильных ответов
16. На какой широте средняя высота снеговой линии наименьшая?
A) 5° ю. ш.
B) 10° с. ш.
C) 20° ю. ш.
D) 30° с. ш.
E) 40° ю. ш.
17. Какая из перечисленных историко-культурных областей находится в Румынии?
A) Эстремадура
B) Валахия
C) Калабрия
D) Алентежу
E) Адыгея
18. Для какого из перечисленных регионов скорость современного потепления климата минимальна?
A) Антарктический полуостров
B) Шпицберген
C) Остров Пасхи
D) Северная Якутия
E) Камчатка
19. Что объединяет Даугавпилс, Каунас и Тарту?
A) Это бывшие столицы своих стран
B) Это крупнейшие порты своих стран
C) Это вторые по численности города в своих странах
D) Это города с минимальной долей титульной национальности в своих странах
E) нет правильных ответов
20. В каком из перечисленных случаев (при прочих равных) будет наблюдаться наибольшая высота приливов на побережье Бискайского залива?
A) В новолуние в январе
B) В новолуние в июле

- C) В последней четверти Луны в июле
- D) В первой четверти Луны в январе
- E) нет правильных ответов

21. В каком из перечисленных административных регионов крупнейший город не является административным центром?

- A) Каталония
- B) Гарту
- C) Ольстер
- D) Уэльс
- E) Страна Басков

22. На территории каких двух стран можно наблюдать гаруа?

- A) Мозамбик и Танзания
- B) Чили и Перу
- C) Танзания и ЮАР
- D) Франция и Испания
- E) Россия и Казахстан

23. Какой будет масштаб плана местности, если линия, длина которой на местности составляет 23,5 км, представлена на плане местности отрезком длиной 9,4 см?

- A) 1:5000
- B) 1:50 000
- C) 1:25000
- D) 1:250 000
- E) 1:2500000

24. В 2017 году в Казахстане родилось 379 тыс человек, умерло 141 тыс человек. Естественный прирост составил 238 тыс человек. Общая численность населения 16 911,9 тыс человек. Вычислите коэффициенты рождаемости, смертности и естественного прироста.

- A) 37,9‰, 14,1‰ и 23,8‰
- B) 22,4‰, 8,3‰ и 14,1‰
- C) 0,63‰, 0,59‰ и 0,04‰
- D) 23,8‰, 14,1‰ и 9,7‰
- E) 24‰, 9,4‰ и 14,6‰

25. Сколько в настоящее время исследовано скважин минеральных источников на территории Казахстана?

- A) более 100
- B) более 200
- C) более 300
- D) более 400
- E) более 500

Задание 2. (1 балл за каждый правильный ответ. Итого 10 баллов).

Установите соответствия *полезное ископаемое – месторождение – страна*, на территории которой оно находится.

Полезное ископаемое	Месторождение	Страна
А) алмазы Б) природный газ В) бокситы Г) уголь Д) нефть	1) Шанси 2) Газли 3) Тенгиз 4) Уэйпа 5) Кимберли	1) Казахстан II) ЮАР III) Узбекистан IV) КНР V) Австралия

Задание 3. Определите по описанию природный объект и ответьте на дополнительные вопросы. (За определение – 2 балла, за определение стран – 2 балла, за определение условия климата и режима погоды – 2 балла, за объяснение - 2 балла. **Итого 8 баллов**).

Заболоченная низменность, расположенная в тектонической впадине в верховьях р. Парагвай. По мнению специалистов, этот участок суши представляет собой богатейшую пресноводную экосистему Земли. Современные ландшафты этого района включают в себя тропические леса, каатингу, вводно-болотные угодья и типичную саванну. Наводнения в течение влажного сезона превращают этот участок в огромное озеро-болото. Во время засухи ландшафт меняется: отмечается чередование зарастающих болот и блуждающих русел рек, солончаков, песчаных отмелей и травянистых участков. Столь неоднородный ландшафт обуславливает широкое видовое разнообразие. Этот объект входит в список Всемирного наследия ЮНЕСКО. В каких странах он располагается? В условиях какого типа климата формируются столь разнообразные ландшафты? Каков режим погоды по сезонам года и чем его можно объяснить? Прослеживается ли влияние человека и его деятельности на природу объекта?

Задание 4. В Казахстане 85 022 реки; из них 84 694 длиной до 100 км, 305 — до 500 км, 23 — длиной свыше 500—1000 км. По ниже приведенному описанию определите о каких реках нашей республики идет речь? (1 балл за каждый правильный ответ. **Итого 7 баллов**).

№ п/п	Название реки	Описание
1	.....	Река, протекающая по территории Киргизии и Казахстана. Длина реки - 661 км, площадь её водосборного бассейна - 52 700 км ² . Образуется от слияния рек Каракол и Уч-Кошой. В нижнем течении река теряется в песках Мойынкум.
2	.....	Река в Актюбинской и Костанайской областях Казахстана, правый приток Тургая. Длина реки 593 км, площадь бассейна около 32 тыс. км ² . Исток находится на восточных склонах Мугалжарских гор. В верхнем течении вода пресная, в низовьях солоноватая.
3	.....	Река в Карагандинской и Павлодарской областях Казахстана. В низовьях река называется Карасу. Длина — 502 км, площадь бассейна 15,9 тыс. км ² . Берёт начало с Казахского мелкосопочника. в 20 км западнее города Кушоки. Впадает в озеро Шаганак (бассейн Иртыша).
4	.....	Река относится к бассейну озера Балхаш. Длина 417 км, площадь бассейна — 8040 км ² . Берет начало из ледников северных склонов Жетысуйского Алатау, протекает среди различных природных зон, впадает в восточную часть озера Балхаш
5	.....	Степная река на западе Казахстана. Находится с левой стороны реки Урала и имеет направление с востока на запад; берет начало с подножья Мугалжарских

2020-2021 оқу жылының аудандық олимпиадасы географиядан теориялық тур тапсырмалары
10 сынып (daryn112)

		горю. Длина около 800 км; площадь бассейна 31 500 км.
6	.....	Река в Алматинской области республики Казахстан, один из крупнейших левых притоков реки Или. На реке создано Бартогайское водохранилище, откуда начинается Большой Алматинский канал.
7	.....	Большая часть стока реки относится к внутреннему бессточному Арало-Каспийскому бассейну, в некоторые многоводные годы часть стока переливается в р. Ишим. Река берет начало с западных отрогов гор Кызылтас и впадает в озеро Тенгиз. Длина реки составляет 978 км, площадь водосбора — 58,1 тыс. км ² .

ИТОГО: 50 баллов

%%&

%%&

%%&